

CAHİT SITKI TARANCI'NIN ŞİİR ANLAYIŞI VE YAŞAMA SEVİNCİ TEMALİ ŞİİRLERİNİN, İÇERİKLERİ AÇISINDAN "ŞİİR ÇÖZÜMLEME YÖNTEMİ" NE GÖRE ÇÖZÜMLEMESİ*

*Yıldray BULUT***

ÖZET

1940-1950 yılları arasında gelişen Türk edebiyatının en önemli isimlerinden biri olan Cahit Sıtkı Tarancı, 2. Dünya Savaşı'nın izleri eşliğinde bir çocukluk dönemi geçirmiş, Cumhuriyet'in topluma kazandırdıklarına bizzat şahit olmuş ve toplumda yaşanan pozitif yönlü değişimlerden payına düşeni almış önemli bir şairimizdir. Fransız okulunda okuması, bu okula kendini yabancı hissetmesi ve o dönemde Fransız romantiklerini okuyarak kişiliğini şekillendirmesi, onun, içine kapanık, karamsar ve ümitsiz bir karakter kazanmasına sebep olmuştur. Edebiyata ve özellikle şiire olan ilgisi daha çocukluk yaşta başlayan şair, arkadaşı Ziya Osman Saba'nın etkisiyle Fransız şair, Charles Baudelaire'i okumaya başlar ve şiir vadisindeki yerini böylece bulur. Cumhuriyet döneminde ülkede pek çok farklı fikir akımı mevcuttur. Tarancı'nın bu fikir akımlarından etkilenmesi kaçınılmazdır. Yeni lisan anlayışı, Türk tarihine ve bilinç altına yönelme hevesi, tasavvufi yolla Allah'ı arama içgüdüğü, Garip akımı gibi müstakil akımlar, Tarancı'nın tanıştığı ilk fikir akımları ve yönelişler arasındadır. Bu gibi akımların çokluğuna rağmen kendi yolunu bulmayı başaran şair, yazdıklarını evrenselleştirir ve bütün bir insanlığa hitap edebilme yeteneği kazanır. Bunu yapmaktaki amacı, insanlığın eşya ile olan münasebetlerini çözebilmeye ihtiyacı duymasıdır. Kendini okurlarına karşı sorumlu sayan yazar, geçmiş, bugün ve geleceği içinde bulunduğu hâlde birleştirmeyi başarmıştır. Bu makalede, önemli şairimiz Cahit Sıtkı Tarancı'nın şiir hakkındaki görüşleri ve şiirlerinin genel yapısı üzerinde durulacak ve yaşama sevinci temalı şiirleri, Prof. Dr. Nurullah Çetin'in Şiir Çözümleme Yöntemi adlı eserine bağlı olarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Tarancı, Şiir, Yaşama Sevinci, Şiir Çözümleme Yöntemi.

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Okt. Bartın Üniversitesi Meslek Yüksekokulu, El-mek: yildirayrebirth@hotmail.com

**CAHİT SİTKİ TARANCI'S UNDERSTANDING OF POETRY AND
ANALYSING OF HIS POEMS THEMED AS "JOY OF LIFE"
BASED ON "POEM ANALYSING METHODS"**

ABSTRACT

One of the most important names of Turkish poetry developed between 1940 - 1950, Cahit Sıtkı Tarancı had a childhood with the traces of World War 2, he was an important poet that was a witness of the improvements of the Turkish Republic and received his share of the positive directional changes in community. Studying at a French school, feeling foreign to this school, reading French Romantics at that time and shaping his personality makes him withdrawn, depressed and hopeless person. Having an interest in literature especially in poetry in his childhood, the poet started reading French poet Charles Baudelaire with effect of his friend Ziya Osman, and he had his own place in the valley of poem. In the Republican Period, the country has many different idea movements and it is inevitable that Tarancı influenced by these movements. New language understanding, enthusiasm for Turkish history and subconscious, searching for God in mystical ways, distinct movements like "Garip" movement are one the first idea movements that Tarancı met. The poet who managed his own way in spite of the multitude of these movements makes his writings universal and gains ability to appeal to entire humanity. New language understanding, enthusiasm for Turkish history and subconscious, searching for God in mystical ways, distinct movements like "Garip" movement are one the first idea movements that Tarancı met. The poet who managed his own way in spite of the multitude of these movements makes his writings universal and gains ability to appeal to entire humanity. The purpose of doing this is the need of analysing the relation between humanity and the things. The writer who assumes himself responsible to his readers succeeded combining the past, today and the future in his present situation.

In this article, one of our important poets Cahit Sıtkı Tarancı's ideas about poetry and his poems general structure are focused on and his poems themed as "joy of life" are analysed based on Prof.Dr. Nurullah Çetin's book "Poem Analysing Methods"

STRUCTURED ABSTRACT

One of the most important names of Turkish poetry developed between 1940 - 1950, Cahit Sıtkı Tarancı had a childhood with the traces of World War 2, he was an important poet that was a witness of the improvements of the Turkish Republic and received his share of the positive directional changes in community. In 1930, when he was yet 20 years old, he stepped into world of poetry with his poetry named "I'm Leaving" The poet did not reach the success he wanted with his first poems. Studying at a French school, feeling foreign to this school, reading French Romantics at that time and shaping his personality makes him withdrawn, depressed and hopeless person. Having an interest in literature especially in poetry in his childhood, the poet started reading

Turkish Studies

*International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015*

French poet Charles Baudelaire with effect of his friend Ziya Osman, and he had his own place in the valley of poem. In 1946, the Republican People's Party organised an poem contest and the poet won the first prize with his poem "Age Thirty-Five". This poem will be associated with him in his coming years.

In the Republican Period, the country has many different idea movements and it is inevitable that Tarancı influenced by these movements. New language understanding, enthusiasm for Turkish history and subconscious, searching for God in mystical ways, distinct movements like "Garip" movement are one the first idea movements that Tarancı met. The poet who managed his own way in spite of the multitude of these movements makes his writings universal and gains ability to appeal to entire humanity. The purpose of doing this is the need of analysing the relation between humanity and the things. The writer who assumes himself responsible to his readers succeeded combining the past, today and the future in his present situation.

Tarancı thinks that a poet may choose whatever he wants as a theme for his poems. Aesthetic consciousness required by poetry must be earned. He must have a certain consciousness and must be aware of what he is doing. He shouldn't be a propagandist of a any political group or ideological movement. Poetry is not a way to serve social purposes. The poet is not the one who lead the way, but the one who shows existing roads and interprets these one by himself. He also learned from the previous masters and has chosen a way for himself. Masters should never be underestimated and their experiences should be followed up. The poet must have a love for poetry. He is expected to put poetry in the most important place of his life, he must see it as a way of life and he must sleep and wake up with it. While creating his poems he must know the rules of the language and thanks to these rules he may play with the words very well. Tarancı look the poetry fort he chants. Poets like Fuzuli, Nedim, Baki are not the pursuit of chants in their poetry, they are a real poet. The main purpose of poet is to be a poet first. Creating a tune does not make anybody a poet. Thus, it can be said that Tarancı accepts Divan poets as the true ones, but how he writes poems? To the question of this topic, "I do not know clearly how I write poems, if I say please do not get surprised. In poetry you never know. While eating or walking on the way a line comes, I guess it is something like Vallary's line comes from above" he answered.

According to Tarancı's ideas another factor that creates the magic of poetry is sound. By looking the curent meaning of the word alone, the magic of poetry is not caught. The poet who accepts Necip Fazıl, Ahmet Haşim and Yahya Kemal as a master for himself, did not choose to follow the footsteps of Ahmet Haşim in terms of meaning in the poem. Ahmet Kutsi Tecer, Asaf Halet Çelebi, Amet Muhip Dıranas and Ahmet Hamdi Tanpınar are among the other poets that provide the unity of spirit in poetry.

In Cahit Sıtkı Tarancı's idea, poem was born in need of "living again and again what he live in humanity, prolonging the moment he live and confirming that he lives". Poem is "a scream, a hope, a release". (Onertoy, 2006: 2) Poetry is the art of building beautiful way with words. That's why

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015

a poet should master the vocabulary of the language he used. However, forgotten words in dictionaries shouldn't be used. In this aspect poet is seemed very close to "Poetry" movement, but in terms of meter, literary arts he is far away from Garip movement. It should be mentioned that poet is in the search of a pure structure while he is writing his poems. Despite all this, it must be said that he has created a poem language in his some poems by getting away from language of speech.

It should be expressed that Tarancı did not give place social issues in his poems. With the effect of western positivists he accepted life as a "religion" and completely influenced by it. The reason why he is loved by many people is that. When his "Age Thirty-Five" poem book is analysed, these themes are observed: loneliness (in 7 poems), nostalgia (in 16 poems), longing (in 4 poems), rebellion against life and current circumstances (in 7 poems), death (in 40 poems), running away (in 10 poems), love for life (in 12 poems), insomnia (in 4 poems), love (in 4 poems), loyalty to Mustafa Kemal Atatürk and national virtues (in 3 poems). He has chosen "joy of life" as the most powerful theme for his poems. He was free for themes and has tried to choose everything as subject for his poems. In poet's idea, the power of creating of a poet should not manipulated in any way, putting borders is not a job for a poet and living is equal to refuting. So he dreams turning back to the first moments of life, meaning womb. In this way, it is cleaned all the problems of life and stay away from the unrest. For the poet, turning back to womb is a way of running away from the current circumstances.

Tarancı looks for perfectioness while he is writing his poems. The excellence of the poems in verse, the completeness of language in verse, the word saving and smooth utterance (Korkmaz, 2002: 55) are searched by him. He tries not to use any structure and meter. Because rhythm interrupts the flow of the poem, slows down the pace. The poet has searched new forms in his many poems. He changed his some poems' name, in some poems he changed sentences and words and in some he uses the same sentence again and again. He selects some important poets' names as names for his poems.

Purpose of the study and analysing questions

The purpose of this study is to answer some questions like : "how a great poet like Cahit Sıtkı Tarancı stepped into poetry world, how his ideas about poetry revealed, why he used the theme "joy of life" in his poems so many times, how the analysed context of these poems are" before, so many study were conducted about Tarancı. But in this study, for the first time, his poems themed "joy of life" will be analysed based on "poem analysing method". Introducing Cahit Sıtkı Tarancı in a detailed way and based on a specific way proves the need for this study.

Conceptual and Theoretical Environment

The problem of this study is giving detailed info about Tarancı's stepping into poetry world, his ideas about poetry, explaining and categorising his poems themed "joy of life" based on "Poem Analysing Method" that is a qualified one for analysing poems.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015

Method

Literature search is preferred as a technique of getting information in this study. This is search like Standard books, thesis, newsletters and periodic literature search. "poem analysing method" is used for analysing the poems. This method analyses a poem based on its subject, theme, idea, event, items, emotion, image and meaning.

Indication and Argument

When Tarancı's poems are studied in the way of expressed in "poem analysing method", it is seen that enthusiasm and happiness of the spring, the power of taking back people happy days in the past, satisfaction of the current circumstances, new hopes about life, beauty of life, need for activity are the general subjects.

The existence of nice weather and a lover is the biggest reason for happiness, a person appreciate his circumstance, enjoy his life and always be active are among the themes of the poems.

It should be expressed that poet writes mystical and instructive poem when his poems are analysed in way of "idea". But his any poem cannot be categorised as "instructive" or "mystical".

When his poems are analysed in way of "events", it is seen that events are generally in the past or in the present. Events that poet experienced, expressing his current circumstance and his emotions are his patterns of poem.

When his poems are analysed in way of "items", it should be expressed that materialistic or intuitive approach cannot be observed. Poet has a way of inspiration and when he composes his poems in this way, poems are sometimes analysed in a mystical way or they are sometimes analysed in a childish way.

It should be expressed that poet writes poems that have subjective images, objective, active, abstract and portrait images are not preferred in his poems.

When poems are analysed in way of "meaning", it is seen that poet does not choose semantic ways. Purpose of writing poems is not the art of literature. This happens because of the need of poet's direct social message.

Conclusion and Advices

Experiencing something helps writing the most useful writings about that. Cahit Sıtkı Tarancı uses his experiences as subjects for his poems. Reading his poems with the idea that they are some clues about his life is very important. So, it is possible to have real evaluation about the poetship identity of the poet.

Key Words: Tarancı, Poem, Joy Of Life, Poem Analysing Method

Giriş

"Gelecek nesiller bir Pirinçizade ailesinin var olduğunu bilecekler ve bu ismi hürmet ve takdirle anacaklardır... Siz hâldeki saadetten mesulsanız ben istikbâldeki şöhretimizi hazırlamakla

Turkish Studies

*International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015*

meşgulüm... Para kazanmak! Nasıl olsa ekmeğimi çıkarabilirim... Ne diyorum, bir şey yapmak, ölmez, yıkılmaz bir abide yaratmak, işte şair mefkûresi...” (Enginün, 1989: 89) Cumhuriyet Dönemi şair ve yazarlarından Cahit Sıtkı Tarancı, anne, babasına ve kız kardeşine yazdığı mektuplarda, bir gencin ünlü ve mutlu olma hayallerini bu coşkununla ifade etmektedir. 1930 yılında, henüz 20 yaşındayken yayımlanan “Gidiyorum” başlıklı şiiriyle şair dünyasına adım atan şair, şiirlerini önce İçtihat dergisine, Abdullah Cevdet’e götürdüğünü, Abdullah Cevdet’in onun şiirlerini beklediği ilgiyle karşılamadığını, öte yandan şiire belli bir yeteneği olduğunu da söylediğini belirtmektedir. (Önertoy, 2006: 2) Bu durum, onun edebiyata ve özellikle şiire olan hevesinin kırılmasına sebep olmamıştır. Hayat, onun karşısına şair Ziya Osman Saba’yı ve Ziya Osman Saba’nın vesilesiyle de Charles Baudelaire’i çıkarmıştır. Baudelaire’i okuduktan sonra şiir yazmak, onun için âdeta bir yaşam amacı olmuş ve ona yaşama sevincini aşıl原因 en büyük kaynak haline gelmiştir. “.....bende edebiyata bilhassa şiire karşı hakiki ve köklü denilebilecek ilk alaka Galatasaray onuncu sınıfta sıra arkadaşım Ziya Osman Saba’nın delaletiyle tanıdığım Baudelaire ile başlar. Bu Fransız şairini içime sindire sindire okuduktan sonradır ki şiir yazmak benim için teneffüs etmek, yemek içmek kadar tabii bir hayat faaliyeti oldu.” (Önertoy, 2006: 2)

Amatör bir ruhla şiir yazmaya başlayan yolun başındaki bu genç şair adayı, mevcut etkilenişin ardından şiir vadisinin merdivenlerinde hızla yükselmeye başlar. Öyle ki bu yükseliş 1946 yılında, yani ilk şiirinin yayımlanışının on altıncı yılında, Cumhuriyet Halk Partisinin açtığı şiir yarışmasında en ünlü şiiri olan ve onunla âdeta özdeşleşen *Yaş Otuz Beş* adlı şiirinin birinci gelmesiyle taçlanmış olur. Aynı yarışmada ikinciliği *Cebbar Oğlu Mehmed* şiiriyle Attilâ İlhan kazanmıştır. (Çelik, 1998: 19)

Az kelimeyle çok şey söylemekten yana olan, söylediklerinin ses ve çağrışım bakımından zenginliğine önem veren Cahit Sıtkı’nın şiirlerinde kuvvetli bir yaşama sevgisi hissedilir. (Enginün, 2008: 79) Bu makalede şairin şiir anlayışı hakkında genel bilgiler verilecek ve yaşama sevinci temasını işlediği şiirleri, Prof. Dr. Nurullah Çetin’in “*Şiir Çözümleme Yöntemi*” adlı eserinde uyguladığı yonteme göre incelenecektir.

1. Cahit Sıtkı Tarancı’nın Şiir Anlayışı

1940-1950 yılları arasında gelişen Türk edebiyatının seçkin temsilcilerinden biri olarak kabul edebileceğimiz Cahit Sıtkı, Cumhuriyetin topluma kazandırdıklarının şahidi olmuş bir şairdir. 2. Dünya Savaşı’nın bütün siyasi ve sosyal etkilerine şahit olan toplumun bir bireyidir. Çocukluğunda yazıldığı Fransız okulunun yabancı havası, yaşamının ilerleyen yıllarında yazacağı şiirlere kattığı ruhunu, farklı biçimlerde şekillendirmiştir. Daha çocukluk döneminde Fransız romantiklerini okuyan şair, içine kapanık, duygusal ve karamsar bir ruh hali kazanmıştır. (Koçak, 2004: 1-2)

Şairin hayatında lise ve yükseköğrenim için İstanbul’a gitmek, onun bütün şair kişiliğini derinden etkileyen en önemli olaydır. (Koç, 2012: 886) Şairin şiire olan ilgisi, gerçek anlamda, lisede okurken arkadaşı Ziya Osman Saba vesilesiyle tanıdığı Baudelaire’i okuduktan sonra başlamıştır. Şair, şiir hayatını hatta kendi hayatını Baudelaire’i okuduktan önce ve Baudelaire’i okuduktan sonra olmak üzere ikiye ayırır. Şaire göre Baudelaire, onun içiyle dışını birbirinden ayırmasını öğretmiştir. Bu etkilenişle şiire başlayan şair, Cumhuriyet döneminde pek çok farklı fikir akımının hissedildiği bir ortama dalıvermiştir. “Yeni lisan” ile yeniden şekillenen dil anlayışı, yazarlardaki Türk tarihine veya bilinçaltına yönelme hevesi, tasavvufî yolla insanı Tanrı gerçeği çerçevesinde arama çabaları ve Garip gibi müstakil akımların varlığı, Cahit Sıtkı’nın şiirle ilgilenmeye başladığı dönemin bazı özellikleridir. Cahit Sıtkı tüm bu olgular içerisinde bağımsız kalmayı başarmış bir şairimizdir. Şairin şairliğinin şekillenmesini bu bağlamda düşünmek gerekir. (Koçak, 2004: 1-2)

Ahmet Hamdi Tanpınar, şair için “*Cahit Sıtkı’da içine gömülü bir taraf vardı. Şiirimize aslı getirdiği bu tarafıydı. Onun eseri Türkçede bütün bir mahremiyet havasıdır. Şu şartla ki, Cahit bu*

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015

intimisme bütün insanlığa doğru genişletmesini bilmişti.” (Karabulut, 2011: 975) der. Yazdıklarını bütün bir insanlığa hitap eder şekle getirmeyi başaran şair, kendini, okuruna karşı sorumlu sayan bir yazarlık anlayışı içindedir. Tarancı'ya göre şair, insanla eşya arasındaki gizli münasebetleri keşfeden, insanın yaşadığını teyit etmek ihtiyacına cevap arayan ve bu cevabı bulan kişidir. Yaşadığı çağın kültürünü hazmetmiş, geçmişle geleceğe ait değerleri içinde bulunduğu hâlde birleştirmiştir. (Korkmaz, 2002: 49) Şiiri, “kelimelerle güzel şekilleri kurmak sanatı” olarak niteler. (Kuşlu, 1949 :49) O hâlde şair, sanatı bilen ve hayatını onunla şekillendiren insandır. Prof. Dr. Ramazan Korkmaz Tarancı'ya göre bir şairin uyması gereken kuralları maddeler halinde şu şekilde sunmuştur:

1- Şair, şair olduğunu unutmamak kaydıyla her şeyden bahsedebilir.

2-Sosyal davaları en kesif bir şekilde nefsinde yaşayan sanatkâr (şair); bu “meselelere bir hâl sureti getirme” zorunluluğunda olmadığı gibi, bu hadiseler karşısında bir bilgin, bir siyaset adamı gibi tavır da takınamaz.

3- Yeni yetişen her şair kendinden önceki tecrübeleri mutlaka okumalı, tanımalıdır.

4- Genç şairler, öncelikle “şiiri kendilerine aşk ve dert edinmeli” ve “şiirin sırlarını kendi kendilerine keşfetmeye” çalışmalıdırlar.

5- Şair insan ruhunun edebî taraflarını araştıran bir kâşif seyyah gibidir. Bu kutsal vazifesini, “bir zümrenin hasis menfaatlerini kollamak” ya da “bir rejim değişikliğini özlemek” uğruna feda veya ihmal etmesi asla bağışlanamaz. (Korkmaz, 2002: 50-51)

Bu maddeler genel olarak şu şekilde yorumlanabilir: Bir şairin şiirlerine konu edinebilmek için sınırları yoktur. İsteddiği her konuda şiir yazma özgürlüğüne sahip olan şair, bunu yaparken şairliğin gerektirdiği estetik bilince sahip olmalı ve yazdıklarının farkında olarak hareket etmelidir. Şiir belli bir şuurla yazılır. Şairin amacı ebedî titreşimler uyandıracak şiirler yazabilmek olmalıdır. Yazdıklarıyla belli bir siyasi grubun, oluşumun veya teşkilatın temsilcisi olmaya çalışmamalıdır. İdeolojik takıntılara saplanıp kalmamalıdır. Tarancı, şiiri sosyal amaçlara hizmet için aracı kılmayı reddetmiştir. (Oğur, 2009: 1155) Ondan beklenen olay ve durumlar karşısında yol gösterici olmasıdır. Yolu bulup açacak olan ise başkalarıdır. Bir şair, yol gösterici vasfını kendi kendine kazanamaz. Kendinden önce yolu açan üstatlar, onun önünde önemli birer örnek olarak durmaktadır. Onları tanımalı, öğrenmeli, incelemelidir. Tecrübelerinden faydalanmalı ve onlardan gidilecek yolu öğrenmelidir. Bu yolu öğrendikten sonra da şiir ışığını kendilerine aşk edinmelidir. Benliğinde en önemli yeri şiire vermeli ve onu bir yaşam biçimi olarak kabul etmelidir. Aksi hâlde *yarım şair* (Tarancı, 2007: 203) olup çıkacaktır. Bir şair aday, tam bir şair olma hevesinde ise, kullandığı dilin bütün kurallarını çok iyi derecede bilmeli ve kelime yerleştirmede ustalaşmalıdır.

Cahit Sıtkı Tarancı'ya göre şiir, “insanoğlundaki yaşadığını yeniden yaşamak, yaşadığı anı uzatmak, hâsılı yaşadığını teyit etmek ihtiyacından doğmuştur.” Şiir ona göre “Bir çılgıktır, bir ümittir, bir kurtuluştur.” (Önertoy, 2006: 2) Şiir değerlendirmelerine “nağme zaviyesinden bakmanın” (Tarancı, 2007: 126) şiire çok şey kazandıracağını savunan şair, bu bağlamda, Fuzuli, Nedim, Baki gibi şairler ile Ziya Paşa, Tevfik Fikret ve Mehmet Akif Ersoy'u karşılaştırır. Bu iki gruptan ilkini, nağme peşinde olmalarından dolayı gerçek şair sayar. İkinci grubun böyle bir derdi olmadığından onları nâzım olarak saymak gerekir. Şairin asıl amacının önce “şair olmak” olduğu yukarıdaki maddelerde açıklanmıştır. Bu bakımdan Cahit Sıtkı'nın, divan şairlerini gerçek şairler olarak gördüğü yargısına ulaşılabilir. (Korkmaz, 2002: 52)

Şiiri, insanın teselli kaynağı, tatlı belası, ilk göz ağrısı, ilk ve son aşkı olarak gören Tarancı, şairin bu kıskanç sevgiliye her daim sadakatle bağlı kalması gerektiğini ifade eder. Sadakat kaybedildiği anda şiir de kendini geri çekecek ve kendini şairin ellerine bırakmayacaktır. (Korkmaz, 2002: 52) Nasıl şiir yazdığı sorusuna, “Nasıl şiir yazdığımı ben de açıkça bilmiyorum, dersem

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015

şaşmayınız. Şiirde bu hiç belli olmaz. Yemek yerken ya da yolda giderken bir dize geliverir, galiba Valery'nin yukarıdan inen dizisi gibi bir şey." (Tarancı, 2010: 25) diyerek yanıt verir.

Yoğun bir ilhamla yazılan her şiirde, her kelime kendine belli bir yer edinmiştir ve o yer bir daha değiştirilemez. Değiştirildiği anda ise şiirin büyüğü bozulur, sihri kaçar. (Tarancı, 2007: 117)

Cahit Sıtkı, şiirin sihrini oluşturan bir başka unsur olarak sesi gösterir. Şiirde sese verdiği önem, akla Necip Fazıl'ı, Ahmet Haşım'ı ve Yahya Kemal'i getirir. "Şairin mesuliyeti ve şerefi sesle başlar, sesle biter. Yoksa kelimenin tek başına manasından beklenen güzellik nesir hudutları içine girer. Var mı yok mu ses. Şiir madeni, güzellik hazinesi, şiirin Pantheon'u sestir." (Enginün, 2008: 79) Kendine üstat olarak Necip Fazıl'ı, Ahmet Haşım'ı ve Yahya Kemal'i gören şair, şiirde anlam bakımından Ahmet Haşım'ın izinden gitmeyi tercih etmemiştir. Öte yandan Yahya Kemal ve Necip Fazıl'ın çeşitli zamanlarda övgülerine nail olmayı da başarmıştır. (Tonga, 2011: 111) Şairin ruh birliği yaptığı diğer yazarlar arasında, Ahmet Kutsi Tecer, Âsaf Hâlet Çelebi, Ahmet Muhip Dıranas ve Ahmet Hamdi Tanpınar da vardır. (Koçak, 2004: 12)

Şiiri bir ses arayıcısı olarak gören şair, bu arayışında insanlığın mukadderatına ait sualleri cevaplamaya çalışmaktadır. Şiir ve beşer bu bakımdan birbirleriyle ilintilidir. İnsanoğlunun yaşadığı özel anları tekrar yaşama ihtiyacı şiirin doğuşuna zemin hazırlamıştır. Hayatın acı ve ağır realitesi karşısında şiir yaratımıyla güç kazanmak mümkündür. Demek ki şiir, makalenin giriş kısmında da belirtildiği gibi bir yaşam amacıdır. Tarancı'nın şairlikle ilgili maddeleri incelendiğinde ifade ettiği şiirin ideolojilerden ve faydacı yaklaşımlardan uzak olması gerektiği savı, bu noktada kendi kendinin sağlamasını yapmaktadır.

Poetikasının mihveri olarak "*Şiir, kelimelerle güzel şekiller kurma sanatıdır.*" ifadesini belirleyen şair, kelimeyi, "*Annedir, dosttur, kadehtir, hasrettir, hayaldir, yani bir manası bir tedaisi, bir gölgesi, hatta bir rengi ve tadı olan nesne*" şeklinde tanımlar. (Korkmaz, 2002: 54) Bu sebeple bir şair, kullandığı dilin kurallarını, kullandığı kelimelerin sözlük anlamı dışında kalan farklı anlamlarını, bu farklı anlamlarda kuracağı yeni üst dilin yapısını iyi bilmeli ve doğru bir kurgusal yol içerisine girmelidir. Tarancı'ya göre şiirin konuşma diliyle yazılması gereklidir. Lügatlerde küflenmiş kelimelerle şiir yazılamayacağını savunur. Yaşadığı çevrede, ailesinde, sosyal hayatta duyduğu konuşulmakta olan Türkçe dururken küflü olarak nitelediği kelimeleri tercih etmeye gerek yoktur. Kelimenin şiir üzerindeki etkisini ifade etmesi ve şiiri tanımlaması bakımından söylemiş olduğu şu sözler dikkat çekicidir: "*Sanat bir terkip olmak itibarile şekilden başka bir şey değildir. Mesela şiiri ele alalım. Malzemesi kelimelerdir. Kelimelerin muayyen veya indî ölçüler dâhilinde yan yana getirilmesinden mütevellit güzelliğe-ses güzelliğine- şiir diyoruz.*" (Apaydın, 2012: 243)

Dilin ve kelimelerin kullanımı konusunda Garip şiir hareketine benzediği görülen yazar, vezin ve edebi sanatlar açısından ise bu hareketten daha farklı bir yolda ilerler. Sıla adlı şiirinin Oktay Rifat veya Orhan Veli Kanık'ın şiirlerinden daha farklı bir anlayış içinde yazıldığını Ziya Osman Saba'ya yazdığı bir mektubunda açıkça ifade etmiştir. (Tarancı, 2007: 72) Yine de şairin şiirlerini yazarken saf bir yapı arayışı içinde olduğu ifade edilmelidir. Örneğin 1949 yılında verdiği bir röportajda Garip hareketinde yer alan şairlerin dil kullanımı için şu ifadeleri kullanmıştır: "*Konuşma dilinden ayrı bir şiir dili benim şiir anlayışıma göre olmaz. Bakın Melih Cevdet'in, Oktay Rifat'ın ve onlar gibilerin şiirlerine, hepsi sizin benim konuşurken kullandığımız kelimelerle yazılmıştır. Bence şiirde doğru yol da budur.*" (Apaydın, 2012: 243) Şairin savunduğu ifadeler ile yazdığı bazı şiirlerin şiir dili açısından çeliştiği ifade edilmelidir. Konuşma dilinden ayrı bir şiir dili düşünemeyen şairin bazı şiirlerinde bir şiir dili yarattığını görmek ve bu anlayışla şiirini yazdığını ifade etmek mümkündür. (Önertoy, 2006: 7) Onu geniş kitlelere ulaştırmayı başaran anlayış "Ne söylüyor?" anlayışıdır; ancak onun şiiri aslında "Nasıl söylüyor?" anlayışı üzerine kuruludur. (Koçak, 2004: 26)

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015

Öyle dalmışım ki bu akşam üstü,
Komşu arsadır gözümde gökyüzü (Tarancı, 2010: 162)

Gitti gelmez bahar yeli;
Şarkılar yarıda kaldı.
Bütün bahçeler kilitli;
Anahtar Tanrı'da kaldı.(Tarancı, 2010: 141)

Denilebilir ki, geniş kitlenin konuştuğu ve anlaştığı dil olarak Türkçe, sadeleşmenin başlangıcından Cahit Sıtkı kuşağına kadar uzanan çizgide şiir dili seviyesine yükselmiştir. (Aktaş, 2009: 241)

Cahit Sıtkı, sosyal meselelere şiirlerinde fazlaca yer vermez. Büyük sorunların peşinden koşmayı tercih etmemiştir. O Batılı pozitivistlerin etkisiyle hayatı bir din gibi benimsemiş ve hayata tamamen bağlanmıştır. Bu özelliği onun büyük kitlelerin şairi olmasını sağlamıştır. (Korkmaz, 2007: 280) Şairin şiirlerinin en güçlü izleği, şiirlerindeki insan kadrosunun da sıkı sıkıya bağlı olduğu yaşama sevincidir. *Otuz Beş Yaş* adlı kitabındaki şiirleri, izlekleri bakımından incelendiğinde ortaya şu izlekler çıkar: Yalnızlık (7 şiirde), geçmişe özlem (16 şiirde), hasret (4 şiirde), hayata ve içinde bulunulan hâle isyan (7 şiirde), ölüm (40 şiirde), kaçış (10 şiirde), yaşama sevgisi (12 şiirde), uykusuzluk (4 şiirde), aşk (4 şiirde), Mustafa Kemal Atatürk'e ve millî değerlere bağlılık (3 şiirde). Bu şiirlerin bazıları, sayılan izleklerin birkaçını bir arada işlemektedir. Şaire göre bir şair, ele aldığı konu açısından son derece özgürdür. Malumdur ki kendisi de şiir yazarken böyle davranmıştır. Bunu şiirlerindeki izleklerin sayısının çokluğundan çıkarmak mümkündür. Bir şairin, gününe göre farklı konuları ve izlekleri işlemesi normaldir. Bunu yaparken ondan beklenen, bu konu ve temaları, şiire has bir dikkatle işlemesi olacaktır. Sanatkârın yaratma gücüne müdahale edilmemeli, onu herhangi bir sınırla yüzleştirmemelidir.

Bu temaların tamamının bireysel temalar olduğu gözden kaçmayacaktır. Şairin işlediği bireysel temaların en önemlisi, yaşamak ve yaşama sevincidir. Yaşamak, şair için âdeta ömür çürütmektir. Bu bakımdan o, daha yaşamının ilk anlarına, yani ana rahmine dönmeyi hayal eder. Ana kucagında olma ve yaşama fikri, onu bütün huzursuzluklardan uzaklaştıran bireysel bir kaçış yoludur. Bireysel şiir yazmaya, daha şiirinin ilk yıllarından itibaren kendini alıştıran şair, bunu da bireysel sezgileri yoluyla yapma yolunu tercih etmiştir. (Koçak, 2004: 16)

Tarancı, şiirlerinde *mısra mükemmelliği*, *mısrada dil tamlığı*, *kelime tasarrufu* ve *pürüzsüz söyleyiş* (Korkmaz, 2002: 55) gibi özellikler arar. Bu özellikler yazılacak şiirin formunu belirler. "Söylemek istediğim şeyin -his, hayal, fikir, intiba, ilh.- nasıl söylenmek istediğini sezerek, keşfederek, onu o şekilde söylemeye form diyorum." (Tarancı, 2007: 101) Şair, herhangi bir vezne saplanıp kalmamalı, şiirini bir kalıba sokmaya çalışmamalıdır. Vezin şiirin akışını kesen, edasını yarım bırakan sınırlayıcı bir unsurdur. İyi bir şair, üstte sayılan unsurları, şiiri için en uygun mertebeye getirebilmeli, ilham ve nağme ile filizlenen şiiri, en iyi forma kavuşturabilmelidir. Şairin yazdığı pek çok şiirde yeni form arayışı içinde olduğu görülür. Bu arayışlara örnek olarak şiirlerinin bazılarının ismini değiştirmesi, bazılarının cümlelerinin veya kelimelerinin değiştirilmesi, bazı mısraları sonradan atması ve bazı şiirlerinde aynı cümleyi tekrar etmesi gösterilebilir. Örnek aldığı şairlerle aynı ismi taşıyan ya da çok benzer olan şiir isimleri belirlemesi bir başka örnektir. (Koçak, 2004: 22)

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015

1940'lı yıllarda ülkede özellikle roman ve hikâyede toplumcu gerçekçilik egemen olmaya başlamıştır. Tarancı, toplumcu gerçekçiliğe her daim uzak kalmaya çalışan şairlerden biri olmuştur. Kendisi de toplumcu gerçekçi temalarla şiir yazan şairleri “sözde şairler” olarak tanımlamıştır. (Önertoy, 2006: 4) Mahalli motifleri işleyen, yerli mevzuları terennüm eden, milliyetçi görünmek amacıyla memleket, bayrak gibi kelimeleri şiirlerinde sıklıkla kullanan ama bu kullanışı çıkarları doğrultusunda yapan şairleri, mevki ve servet peşinde koşan şahıslar olarak görür. “*Yazılarında cemiyet dertlerinden bir vaiz edasıyla bol bol bahsedilse de hakiki şiire rastlanmaz. Topluluğa dalkavukluk ederek ondan alkış ve itibar beklediklerinden, söyleyişten fazla söylenen şeye ehemmiyet verdiklerinden şiiri yakalayamamaları gayet tabiidir.*” (Önertoy, 2006: 5)

Cahit Sıtkı'nın şiiri, bütün bu toplumsal kaygılardan uzak, daha çok bireysel kaygıların dile getirildiği, mutlu ve masalsi bir dünyanın varlığını, “kırkıncı oda” yı arayan, sonsuzluk, ölümsüzlük, ebedi mutluluk gibi amaçları ifade eden bir şiirdir. “Cahit Sıtkı şiiri, gerçek yaşamdan masal ülkesine yolculuk yapan bir ozanın şiiridir.” (Karakas, 2005: 138)

2. Cahit Sıtkı Tarancı'nın Yaşama Sevinci Temalı Şiirlerinin İçerikleri Açısından “Şiir Çözümleme Yöntemi” ne Göre Çözümlemesi

Cahit Sıtkı Tarancı'nın *Otuz Beş Yaş* adlı kitabındaki yaşama sevinci temalı şiirleri, *Rüyamız, Yağmur ve Ben, Kar ve Hatıralar, Yaşamak, Aşk Masalı, Bu Sabah Hava Berrak, Bugün Hava Güzel, Bugün, Hareket, Bahar Sarhoşluğu, Düşten Güzel, Yalan ve Bahar Hikâyesi* adlarını taşır. Çalışmanın bu bölümünde söz konusu şiirlerin Prof. Dr. Nurullah Çetin'in hazırlamış olduğu *Şiir Çözümleme Yöntemi* adlı eserine göre çözümlemeleri yapılacaktır.

a. Konu: Şiirde yüzey yapıda yer alan bir unsurdur. Genel ve evrensel nitelikli olgular, durumlar, olaylar ve meselelerdir. (Çetin, 2008: 11) Konular, belli bir ferde ya da millete ait değildir, insanlığın ortak malıdır. Cahit Sıtkı'nın *Otuz Beş Yaş* adlı şiir kitabında yer alan yaşama sevinci temalı şiirleri, genel olarak, bahar mevsiminin insana kazandırdığı mutluluk ve heveslilik, mevsimin geçmişteki güzel günleri yeniden yaşatma hissi kazandırması, içinde bulunulan hâlin keyfine dalış, var olduğu sezinlenen hayat dertlerini unutuş, hayata dair ümitlerin yeniden yeşermesi, yaşamının güzelliği, hareketin ve devinimin gerekliliği gibi konuları işlemiştir. Bu şiirlerde konunun kaynağı, görüldüğü üzere tabiatın insana kazandırdığı yeni hâldir. Bu hâlin tercümeleri, şair tarafından olumlayıcı bir tavır eşliğinde okuyucuya sunulur. Şair, konusuna malzeme olan motifleri ve unsurları yüceltmektedir. Pek çok şiirinde yer alan negatif, karamsar tavır, bu şiirlerin konusuna yansıtılmamıştır. Okuyanda coşku, huzur, güven ve rahatlık hissi veren bu şiirler vasıtasıyla şairin yaşamaya ne denli bağlı olduğunu görme fırsatı yakalanır.

Rüyamız adlı şiirde, şair, içinde bulunulan huzur hâlinin gerçek olduğuna inanmamakta ve bu rahatlığı bir rüya olarak görmektedir:

Ne vakitten beridir burada oturmuşuz,
Dünden hatta bugünden bile yok haberimiz,
Yaşamamın en güzel noktasında durmuşuz,
Bir huzur ahengine dalmış gönüllerimiz. (Tarancı, 2010: 68)

Kar ve Hatıralar şiiri, şairin mutluluğunu bir rüya olarak gördüğü bir başka şiirdir. Şair, gerçeği yaşadığının farkındadır ama bu gerçekliğin rüya olmasından çekinir ve korkar:

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015

Bir rüya görür gibi gözümde sevinçler var.
Beyaz bir sükût işte: kar yağıyor, kar, kar, kar;
Sanırım ki uçuyor gözümde hatıralar.
Beyaz bir sükût işte: kar yağıyor, kar, kar, kar...(Tarancı, 2010: 69)

Şair, okuyucuda karın yağışını hissettirmek için, karın aralıklarla yağışını, kar sözcüğünü birkaç kez tekrar ederek sağlamaya çalışmaktadır.

Şair, *Yaşamak* adlı şiirinde, hayatın gideğen bir yapı arz ettiğini ve her geçen saniyenin, insana bir öncekinden daha çok huzur verdiğini belirtir:

Yaşamak... bu bahçede
Her çiçek başka açar.
Değişir her saniyede
Bakarsın dalda kuşlar. (Tarancı, 2010: 92)

Aşk Masalı şiirinde mutlulukların mevsimi bahar gelmiştir ve bahar, şaire geçmiş güzel günleri hatırlatan bir vesile olmuştur. Şair, şimdiki anda, geçmiş günlerde olduğu kadar mutlu ve heveslidir. Âdeta gençliğine geri dönmüştür:

Ben delikanlıyım o kız ve dilber
Bahar kokan o yanıp tutuşan ben
Şakadan derken dalmışız beraber
Aşk bahçesine çıkılmaz içinden (Tarancı, 2010:128)

Baharın insanları gençleştirdiği fikri, *Bu Sabah Hava Berrak* şiirinde de kendini göstermektedir:

(...)
Bütün erkekler delikanlı,
Bütün kadınlar genç kız,
Fakirinde refah,
Hastasında sağlık.
Sorulsa çocuk bahçesidir derim,
Karşı bayırdaki mezarlık.
Bu sabah hava berrak,

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015

Bu sabah her şey billürdan gibi. (Tarancı, 2010:157)

b. İzlek: Buna ‘theme’, ‘tem’ de denir. (Çetin, 2008: 13) Şair, her şiirinde belli bir konuyu ele alır. İzlek, şairin konuyu ele alırken izlediği yolu gösterir. Bir şiirin izleği, şairinin o şiiri değerlendirdiği, yorumlayışı anlamına gelir. İzlek ifadesi pek çok metotta yer alan ana fikir ifadesine denktir. Bir şiirin konusu “Ölüm” iken; izleği “Ölüm, hangi yaşta gerçekleşirse gerçekleşsin, erkendir.” ifadesi olabilir.

Şairin söz konusu şiirlerinin izlekleri şu şekilde belirlenebilir: İnsan, sevdiği ile bir arada iken mutsuzluklar onu terk eder, aşk en büyük hayat kaynağıdır. Bahar mevsimi, gönüllere hayat verir, kötü talihi kovar. İnsan, güzel havalarda neşeye dolar, güzel havalarda bütün nimetleri kullanılmalıdır, insanlar dışarı çıkmalı ve çevreye karışmalıdır. İçinde bulunulan hâlin kıymetini bilmek gerekir; insan ömrün faniliğinde pek çok fırsatı kaçırabilir. Daima hareket hâlinde olunmalıdır. Her şey zamanında yapıldığında güzel ve kıymetlidir. Nisan havaları, sevgilinin gülüşüne benzer. Yaş ne kadar gecikmiş olursa olsun, insan yaşadığı ömrün kıymetini bilmelidir.

Bir şiirde izleği belirleyebilmek için yardımcı olan bazı unsurlar vardır. Bu unsurlara örnek olarak anahtar kelime kullanımı veya leitmotif kullanımı verilebilir. (Çetin, 2008: 14) Cahit Sıtkı'nın söz konusu şiirleri için anahtar kelime kullanımına örnek olarak bahar, huzur, sevinç ve yaşam verilebilir. Bu kelimeler vasıtasıyla şiirlerde, şairin vermek istediği mesajlara daha kolay ulaşılabilir. Leitmotif, sık sık tekrar edilen çarpıcı ifade veya cümledir. (Çetin, 2008: 14) “Bu Sabah Hava Berrak, Bugün Hava Güzel gibi cümleler, leitmotif örneği olarak gösterilebilir.

Bugün Hava Güzel adlı şiirde şairin yaşadığı zamandaki bütün mutlulukların sebebini, güzel havaya bağladığı görülmektedir:

Bugün hava güzel,
Bugün içim içime sığmıyor.
Annemden mektup aldım,
Memlekette gibiyim
Allaha çok şükür karnım tok;
Elimi uzatsam kahve fincanı dudaklarımdadır. (Tarancı, 2010:163)

Bugün adlı şiirde, şair, bütün insanlar gibi normal bir hayat yaşadığını, ama yaşadığı bu hayattan son derece memnun olduğunu ve hayatın bütün nimetlerinden faydalanmaya çalıştığını ifade etmektedir:

Bak nasıl adım atıyorum,
Rakı içercesine,
Yâri öpercesine,
Sarhoş öylesine.
Kim bana söyleyebilir,

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015

Bulutlar mı geçiyor başımın üstünden,
Ben mi gidiyorum bulutlar altında. (Tarancı, 2010: 166)

Cahit Sıtkı, *Hareket* adlı şiirinde, insanın yaşadığı zamanı değerlendirmeyeyle sorumlu bir varlık olduğunu belirtir. Her şey hareket hâlinde olmalı ve an değerlendirilmelidir. Malum fırsatlar bir daha bulunamayabilir:

Es rüzgâr es!
Dönsün yeldeğirmeni!
Yelken rüzgârda yelken olur;
Bahar gelse gelse rüzgârla gelir.

Kadın raksederken güzeldir,
Bayrak dalgalandıkça,
Deniz köpürdüğü zaman,
İnsan ihtirasla yaşarken. (Tarancı, 2010: 177)

c.Düşünce: İnsanın bilinci (zihin) ile düşünceye konu olan şey (eşya) arasında bazı ilişkiler kurmaya düşünce denir. (Çetin, 2008: 16) Şiir türleri olarak da adlandırılabilir düşünce unsurunda, şiirin hangi türde yazıldığı belirtilmelidir. Bu türler doğacı, hikemî, mistik, ideolojik, öğretici şiir olmak üzere beşe ayrılır.

Cahit Sıtkı'nın çalışmada yer alan şiirleri, şairin dünya görüşünü etken bir tavırla açıkladığı şiirlerdir. Bu şiirlerde şair, atılcı ve heyecanlıdır. Hayallerini gerçekleştirmek için uğraşır ve insanlara da hayatlarının kıymetini bilmeleri için telkinlerde bulunur. Bu açıdan bakıldığında söz konusu şiirlerde öğretici şiir özellikleri görmek mümkündür. Örnek olarak *Yalan* adlı şiir verilebilir:

Her mevsimiyle insanı ayrı ayrı saran
Bunca güzelliği nasıl koyup gideceğiz
Yaman çalacak o çalması saat yaman
Geçmiş ola bir kez yumuldu mu gözlerimiz. (Tarancı, 2010:207)

Tarancı, söz konusu şiirlerde, yaşama taparcasına bağlı bir yapı arz eder. Yaşamak onun için âdeta her şeydir. Hissetmek istediği daha pek çok duygu vardır ve o duyguları hissetmek için de çoğunlukla bahar mevsimini bekler. Bahar gelince şair, kendini kaybeder ve coşkunluğu hesaplanamaz seviyelere varır. Şairin *Bahar Hikâyesi* şiirinde bir yaşam ve bahar mistiği olduğunu görmek mümkündür. Söz konusu şiir, düşünce unsuru bakımından mistik özellikler taşır:

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015

Öyle hesapsız coştuğum olur ki sanırım
 Mektepten henüz çıkmışım yaşı tam yirmi bir
 Kurduğum düşü gerçek etme gücü bendedir
 Ama nerde her bahar şaşmadan aldanırım. (Tarancı, 2010:208)

d. Olay: Cahit Sıtkı'nın yaşama sevinci temalı şiirleri, çoğunlukla geçmiş ve şimdiki zaman kipinde gerçekleşmektedir. Şiirlerde olaylar, bu zaman kiplerinde okuyucuya sunulmaktadır:

Bir havuz kenarında yan yana oturmuşuz;
 Bu su bizim gölgemiz, biziz şeffaf ve temiz.
 Su sesine uyarak bir şarkı tutturmuşuz;
 Açılan güller gibi suda gönüllerimiz. (Tarancı, 2010: 68)

Beşiktaş'ta gün görmüş bir bahçede
 Nisan akşamlarının en tatlısı
 Sevdiceğim on dördünü sürmede
 Bende gönüllerin en kanatlısı (Tarancı, 2010: 128)

Bu sabah hava berrak;
 Bu sabah her şey billûrdan gibi.
 Gök masmavi bu sabah,
 Güzel şeyler düşünelim diye. (Tarancı, 2010: 157)

Aktarılan şiirlerin ilki, şairin, geçmiş zamanın rivayet bildirme kipinde yazmış olduğu *Rüyamız* adlı şiiridir. Bu şiirin olay örgüsünde şair, sevgiliyle beraber, suları temiz ve berrak olan bir havuz kenarına oturmuş, suyun sesine eşlik eder gibi bir türkü söylemektedir. Şiir bu haliyle geçmiş zamanda bir bahar mevsimi içinde olunduğunu sezdirmektedir.

İkinci şiir *Aşk Masalı* adını taşır. Şair bu şiirin genelinde şimdiki zamandır ve geçmiş zamanın hatıralarını anar. Çalan bir şarkı ona, eski bir Nisan akşamını ve o akşamda Beşiktaş'ta bir bahçeyi ve o bahçenin içinde yaşananları hatırlatır. Şairin Beşiktaşlı sevgilisi olarak bilinen bu sevgili, bu hatıra daha on dört yaşındadır.

Üçüncü şiir, *Bu Sabah Hava Berrak* adlı şiirdir. Şimdiki zaman kipinde gerçekleşen şiirde, şair tertemiz ve güzel bir havada dışarıda dolaşmakta ve gözlemler yapmaktadır. Şair bu şiirinde, gözlemediği yemyeşil ağaçları, suların şırıltısını ve gördüğü insanların eylemlerini tasvir etmektedir.

Aktarılan üç şiirde de görülmektedir ki, şairin yaşama sevinci temalı şiirlerinin olay örgüsünde, şair, bizzat kendi yaşamında görüp geçirdiklerini, anekdotlar halinde, şiirlerine konu

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
 Volume 10/12 Summer 2015

edinir. Olay örgülerinde kendi hayatını ve tecrübelerini anlatır. Bu anlatım sırasında duygularına da bolca yer verir.

e.Varlık: Varlık, genel olarak şairin şiirinde kendisinden söz ettiği, yer verip ele aldığı dış dünyada görülen maddi varlıklar, tabiat ve eşyadır. (Çetin, 2008: 41) Her şair gibi Cahit Sıtkı da eşyalara ve tabiata, sıradan insanlardan farklı bakar. Onlarda kimsenin görmediği özellikleri görür, keşfeder. Bu keşif, yedi farklı yol ile gerçekleşebilir. Bunlar: Tecellî açısından bakış, panteist yaklaşım, materyalist yaklaşım, sezgici / idealist yaklaşım, sanat yapma aracı, ilham kaynağı ve çocuksu duyarlılıkla yaklaşımdır. (Çetin, 2008: 42)

Tecellî açısından bakışta, varlıklar, bir şeyin bir şeyde açık bir biçimde belirip ortaya çıkması anlamında görünürler. Bütün varlıklar, Allah'ın varlığına, tecellisine bir delildir. Bu deliller, bazen soyut bazen de somut hallerde karşımıza çıkar. Panteist yaklaşım da bu bakış açısına benzer bir yaklaşımdır. Panteist yaklaşımda tanrı ile evren bir bütündür. Her şey tanrıdan bir parçadır. Örnekleri verilen şiirlerin ilkinde Allah'ın varlığı soyut olmasına rağmen kayıtsız şartsız kabul edilmiş ve hatta kendisine şükredilmiş, ikinci şiirde ise Allah'ın yarattığı kabul edilen varlıklar, her an her saniye değişkenlik içinde bulunmakta ve somut bir şekilde kendilerini göstermektedir:

Bugün hava güzel,
Bugün içim içime sığmıyor.
Annemden mektup aldım,
Memlekette gibiyim.
Allaha çok şükür karnım tok;
Elimi uzatsam kahve fincanı dudaklarımdadır. (Tarancı, 2010: 163)

Yaşamak... bu bahçede
Her çiçek başka açar.
Değişir saniyede
Bakarsın dalda kuşlar. (Tarancı, 2010: 92)

Materyalist yaklaşımda maddeden düşünceye gidiş ilkesi esas alınır. (Çetin, 2008: 45) Varlığa, materyalist dünya görüşüne göre yani somut bir obje olarak bakılır ve varlık her şeyin üstünde tutulur. Cahit Sıtkı'nın yaşama sevinci temalı şiirlerinde maddeci bir anlayış bulunmaz.

Sezgici / idealist yaklaşım, materyalizme, pozitivizme tamamen ters bir yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre bilginin asıl kaynağı akıl değil sezgidir. Madde insana göre tanımlanır. Bu tanımlama da ya öznel ya da nesnel olacaktır. Sembolist şairlerin yaklaşımı olarak da ifade edebileceğimiz bu yaklaşıma göre somut varlıkların ardındaki soyut değerleri ortaya çıkarmak şairin görevidir. (Çetin, 2008: 47) Cahit Sıtkı'nın yaşama sevinci temalı şiirlerinde sezgici bir anlayış bulunmaz. Çünkü Cahit Sıtkı, okurlarına vermek istediği mesajı doğrudan veren, yaşadığı hayatı ve duygularını doğrudan doğruya ifade eden bir şairdir.

Bazı şairler, tabiata ve varlıklara herhangi bir fikrî ve felsefî açıdan yaklaşmazlar. Tabiattaki varlıkları, sanatsal hünerlerini göstermek için birer aracı olarak kullanırlar. Çetin, bu yaklaşıma sanat

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015

yapma aracı adını verir. Tarancı, parlak sanat oyunlarının peşine hiçbir zaman düşmemiştir. Onun amacı sanat yapmak değil, gönlündekileri aktarmaktır. (Çetin, 2008: 50)

İlham kaynağı olarak şiirlerde yer alan bir varlık ya da eşya gösterilebilir. Şair, bu kaynağı esas alarak şiirlerini yazar ve bir bina gibi kurulumunu gerçekleştirir. Cahit Sıtkı'nın yaşama sevinci temalı şiirlerinde ilham kaynağı çoğunlukla gördüğü insanlar ve havanın güzelliği olmuştur. Bir iki şiirde ona yaşama sevincini veren sevgilisidir. Onun dışında bu temayı taşıyan her şiirinde, güzel havalarda çoğunlukla da bahar mevsiminde dışarı çıkan şair, etrafında gördüğü insanların keyfinden ve sağlığından feyz alır ve o coşkunlukla şiirler yazar.

Çocuksu duyarlıkla yaklaşımda, dünyaya ve olaylara küçük bir çocuğun bakış açısıyla yaklaşmak durumu söz konusudur. (Çetin, 2008: 51) Bu yaklaşımda dünya en saf haliyle algılanır. Şair, dünyanın bu hali karşısında naif ve şaşkın, acemi bir çocuk gibidir:

Bulutların ipek gölgesi
Çocukların yüzünde hışırıyor
Çember çeviriyorum çocuklarla beraber
Elime amber almadan. (Tarancı, 2010: 163)

f. Duygu: Prof. Dr. Nurullah Çetin, *Şiir Çözümleme Yöntemi* adlı eserinde duygu maddesini iyimser / yumuşak duygular, kötümser / karamsar duygular ve heyecan olmak üzere üç alt başlığa ayırır. Cahit Sıtkı'nın yaşama sevinci temalı şiirlerindeki duygular bu başlıklar açısından incelendiğinde, tamamının iyimser / yumuşak duygular olduğu ifade edilmelidir. Tarancı'nın söz konusu şiirlerinde yer alan duygular, merak duygusu, huzur duyma hâli, özlem / hasret duygusu, ümit duygusu, içinde bulunulan durumdan dolayı coşku duyma hâli ve iyi hâli yakalamak için oluşan inat / motivasyon duygusudur. Bu duyguların dışında yaşama sevinci teması işlenen şiirlerinden sadece birinde, *Bugün* adlı şiirde, şairin herkes kadar dertli olduğu ifadesini görmek mümkündür:

Herkes gibi dertli,
Ümitli herkes kadar;
Ne de olsa memnun yaşamaktan. (Tarancı, 2010: 166)

g. Görüntü: Görüntü, şiirin görme duyumuza hitap eden boyutudur. Görüntü, şair tarafından nesnel, öznel, hareketli, soyut ve portre şiiri şekillerinde sunulabilir.

Şairin yaşama sevinci temalı şiirlerinde görüntü açısından nesnel özellik barındıran bir örnek bulunmamaktadır. Neredeyse her şiirde ise öznel görüntüler bulmak mümkündür:

Hayranım bu şehrin bacalarına.
İrili ufaklı, hep bir ağızdan,
Nasıl derinden gökyüzüne doğru
Bir türkü söylüyorlar öyle sessiz!

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015

Dumanın daim olsun güzel baca! (Tarancı, 2010: 183)

Kadın raksederken güzeldir,
Bayrak dalgalandıkça,
Deniz köpürdüğü zaman,
İnsan ihtirasla yaşarken. (Tarancı, 2010:177)

Şiire uzaktan bakıldığında şeklen, içinde geçen konuya ve olaya benzeyen şiirler, hareketli görüntü ile yazılmış şiirlerdir. Cahit Sıtkı'nın böyle bir görüntü ile yazılmış bir şiiri bulunmamaktadır.

Tarancı'nın soyut görüntülere sahip imgelerle kurulu şiirleri yoktur. Şair gizli manalar kullanmayı sevmez. Söylemek istediklerini okurlarına doğrudan ulaştırmayı tercih eder. Dil kullanımı açısından da sade dili tercih eden şairin böyle bir kullanıma gitmemesi şaşırtıcı değildir. Şair şiirlerinde ilk örneklere, hayalî kişiliklere yer vermez. Simge kullanımı ise bazı şiirlerde yer yer kendini göstermektedir:

Sorulsa çocuk bahçesidir derim,
Karşı bayırdaki mezarlık.
Bu sabah hava berrak,
Bu sabah her şey billûrdan gibi. (Tarancı, 2010: 157)

Bu şiirdeki çocuk bahçesi mutluluğun, yaşama sevincinin, saflığın ve eğlencenin simgesi iken, mezarlık ölümün, sessizliğin, kaçınılmaz sonun simgesidir. Şair, içinde yaşadığı yaşama sevgisi ile mezarlıkları bile çocuk bahçesi gibi görmektedir.

Hayalî kişilik motifinden farklı olmakla birlikte şiirde görülen bir uygulama da belli kişilerin portrelerinin çizilişidir. (Çetin, 2008: 97) Cahit Sıtkı'nın yaşama sevinci temalı şiirleri içerisinde portre şiiri yoktur.

h. Anlam: Şairin şiirinde ifade ettiği olay, olgu, varlık, zaman, hayat, mekân, insan, toplumla ilgili kanaatlerine, düşünce, duygu, hayal ve heyecanlarına genel olarak şiirin içeriği ya da anlamı denir. (Çetin, 2008: 99) Şiirde anlam, birçok farklı yöntem ile çeşitlendirilebilir. Bunlardan ilki kelimelerin hecelerine ayrılmasıdır. Nazım Hikmet'in Bahr-i Hazer şiirinde gerçekleştirdiği bu yöntem, Tarancı'nın hiçbir şiirinde görülmez. Kelimelerin eğik çizgiyle (/) ayrılması yöntemi de Tarancı'nın kullanmadığı bir diğer yöntemdir. Bu yöntemlerin dışında, anlamı çoğaltmak için edebî sanatlar olarak da nitelenebilecek tevriye, iham-ı tenasüb, kinâye, istihdam gibi sanatlar da şairin kullanmayı tercih etmeyi anlam çoğaltıcılar olarak göze çarpmaktadır.

Şairin yaşama sevinci temalı şiirleri metinler arası ilişkiler açısından herhangi bir örnek teşkil etmez. Şair, hiçbir şairin bir şiiriyle, herhangi bir yazarın herhangi bir eseriyle şiirlerini ilişkilendirmemiştir. Şair, şiirlerinde telmih, içerik örtüşmesi ya da taklitte bulunmayı tercih etmemiştir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015

SONUÇ

Cumhuriyet devri şairlerinden Cahit Sıtkı Tarancı (4 Ekim 1910-13 Ekim 1956), Lise son sınıfta öğrenciyken *Muhit* ve *Servet-i Fünun* dergilerinde çıkan (1930 →) ilk şiirleriyle tanınır. (Necatigil, 2007: 408) Daha yirmi yaşında iken şiir vadisinde ünlü bir isim hâline gelme hevesiyle doludur. İlk beğenilmeyen şiirler yazmasına rağmen bu hevesi kırılmaz ve şiir hayatında dönüm noktası olarak gördüğü Charles Baudelaire'in hayat ve şiir anlayışı ile, arkadaşı Ziya Osman Saba sayesinde tanışır. Fikir yapısı bu şahsiyetler vesilesi ile değişir ve gelişir. Bu gelişmenin delili, Cumhuriyet Halk Partisi şiir yarışmasında birincilik ödülü aldığı *Yaş Otuz Beş* şiirini yazmış olmasıdır.

Şairin şiirlerinin geneli itibarıyla karamsar bir yapı arz etmesinin ilk sebebi, çocukluğunda Fransız şairlerinin şiirlerini okuyarak büyümüş olmasıdır. Edebî şahsiyetinin gelişmeye başladığı yıllarda “Yeni Lisan”, “Garip” gibi akımlar ülkenin edebiyat sahasında etken olmasına rağmen şair, bağımsız kalabilmeyi başarmıştır. Yazdıklarını tek bir zümreye değil bütün insanlığa mâl etmek hevesi içine girmiş ve bunu da başarmıştır. Geçmiş ile geleceği bünyesinde birleştirmiş ve bu hâli, şimdiki zamana yaymaya çalışmıştır.

Ona göre bir şair, şiirine istediği her şeyi konu edinebilme özgürlüğüne sahiptir. Tek ve en önemli şart, ele alınan konunun estetik değerler taşımasıdır. Her hangi bir ideolojiye saplanıp kalmamak gerekir. Sosyal amaçlara hizmet etmek gibi bir zorunluluk yoktur. Yol gösterici olmak ile yolu açmak arasında farklar vardır. Şair sadece rehberlik görevi yapabilir. Yolu açacak kişiler ise başkalarıdır. Yol göstericilik vasfı da kolay kazanılabilen bir vasıf değildir. Önceki üstatlar örnek alınmalı ve onların tecrübelerinden faydalanılmalıdır. Bir şair, şiiri yaşam biçimi olarak görmelidir. Ona sık sıkıya, âdeta bir aşkla bağlanmalıdır. Ayrıca şiirini oluştururken kullandığı dilin kurallarını çok iyi incelemeli, öğrenmeli ve o kurallara kayıtsız şartsız bağlı kalmalıdır.

Şiir Çözümleme Yöntemi, içerik açısından bir şiiri sekiz farklı maddede inceler. Bu maddeler sırasıyla, konu, izlek, düşünce, olay, varlık, duygu, görüntü ve anlamdır. Bu açılardan Cahit Sıtkı Tarancı'nın yaşama sevinci temalı şiirleri incelendiğinde konu bağlamında şiirlerin genel itibarıyla, bahar mevsiminin insanda uyandırdığı heves ve mutluluk duygusu, geçmişteki mutlu günlere döndürme gücü, içinde bulunulan hâlden memnuniyet, hayata dair yeni ümitlerin oluşmasına sebebiyet, yaşamın güzelliği ve hareketliliğin gerekliliği gibi konuları işlediği görülmektedir. Şiirlerdeki izlekler için ise genel olarak şunlar söylenebilir: İnsana en çok mutluluk veren şeyler, güzel havaların varlığı ve bir seveninin olmasıdır. İnsan içinde bulunduğu bu hâlin kıymetini bilmeli, hayattan zevk almalı ve daima bir hareket içinde olmalıdır.

Cahit Sıtkı'nın şiirlerinde öğretici ve mistik taraflar bulunmaktadır. Fakat hiçbir şiiri için tamamen didaktik, tamamen mistik denilemez. Onun şiiri, düşünce bağlamında keskin çizgilerle ayrılan kalıplara indirgenemez. Şu şiiri pastoraldır, şu şiiri epiktir gibi ifadeler kullanmak doğru olmayacaktır.

Cahit Sıtkı'nın yaşama sevinci temalı şiirleri, çoğunlukla geçmiş ve şimdiki zaman kipinde gerçekleşmektedir. Bu şiirlerin olay örgülerinde, şairin başından geçen durumlar, içinde bulunduğu hâlin tercümesi ve kendi duygularının ifadesi bulunmaktadır.

Tarancı'nın şiirlerine varlık açısından bakıldığında, şiirlerde materyalist ya da sezgici yaklaşımın görülmediği belirtilmelidir. O şiirlerini yazarken varlıklara, sanat yapma aracı olarak da bakmaz. Elbette ki bir ilham kaynağı vardır ve bu kaynakla şiirlerini oluştururken varlıklara kimi zaman tecellî açısından bakar, kimi zaman da çocuksu bir duyarlılıkla yaklaşır.

Şairin şiirlerinde kelime bazında yer alan duygular, merak, huzur, özlem, ümit, coşku ve iyi hâli yakalamak için oluşan inat / motivasyon duygusudur.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015

Görüntüleri açısından söz konusu şiirler incelendiğinde, nesnel, hareketli, soyut ve portre tarzı görüntülere rastlanmayacaktır. Cahit Sıtkı'nın şiirleri, öznel görüntülere sahiptir ve yazımları esnasında çoğunlukla simge kullanımı tercih edilmiştir.

Şiirlere anlamları açısından bakıldığında ise şairin anlamsal yöntemlerin pek çoğunu şiirlerinde kullanmadığı görülmektedir. Edebî sanatlar şiirlerin bazı kısımlarında kendini pek tabii olarak gösterir; ancak şair şiirlerini yazarken ilk amaç olarak sanat kullanımını benimsemez. Çünkü o, okurlarına iletmek istediği duyguları, fikirleri, mesajları, doğrudan iletmeyi kendisine amaç edinmiş bir şairdir. O, “Yeni şiiri”, Cumhuriyet Devri Türk şiirini hazırlayan şairlerimizden biri olmayı başarmıştır. (Necatigil, 2007: 408)

KAYNAKÇA

- AKTAŞ, Şerif (2009). Şiir Tahlili Teori ve Uygulama, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009.
- APAYDIN, Mustafa (2012). Cahit Sıtkı ve Garip Hareketi, Çukurova Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Prof. Dr. Mine MENGİ Adına TÜRKOLOJİ SEMPOZYUMU (20-22 Ekim 2011) BİLDİRİLERİ, Adana, 2012.
- ÇELİK, Yakup (1998). Şubat Yolcusu- Attilâ İlhan'ın Şiiri, Akçağ Yayınları, Ankara, 1998.
- ÇETİN, Nurullah (2008) Şiir Çözümleme Yöntemi, Öncü Kitap, Ankara, 2008.
- ENGİNÜN, İnci (1989). Evime ve Nihal'e Mektuplar, TDK Yayınları, Ankara, 1989.
- ENGİNÜN, İnci (2008). Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2008.
- KARABULUT, Mustafa (2011). Cahit Sıtkı Tarancı'nın Şiirlerine Psikanalitik Bir Yaklaşım, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/3, Summer 2011, p. 973-988, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8020>, ANKARA-TURKEY
- KARAKAŞ, Rezan (2012). Cahit Sıtkı Tarancı'nın Eserlerinde Masalın İşlevi, Karadeniz (Black Sea – Çernoje More) Sosyal Bilimler Dergisi, Ardahan, 2012.
- KOÇ, Sema Özher (2012). Cahit Sıtkı Tarancı'nın Şiirlerinde Aşk / Sevgi Temi ve Bu Temin Nesnesi Kadınlar, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/2, Spring 2012. P.879-887, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8020>, ANKARA-TURKEY
- KOÇAK, Evrim (2004). Cahit Sıtkı Tarancı'nın Şiirinde Hayaller, Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, Aralık, 2004.
- KORKMAZ, Ramazan (2002). İkaros'un Yeni Yüzü Cahit Sıtkı Tarancı, Akçağ Yayınları, Ankara, 2002.
- KUŞLU, Nihat (1949). Cahit Sıtkı Tarancı İle Şiir ve Şair Hakkında Bir Konuşma, Kaynak, İstanbul, 1949.
- NECATİGİL, Behçet (2007). Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü, Varlık Yayınları, İstanbul, 2007.
- OĞUR, Erol (2009). Cahit Sıtkı Tarancı'nın Şiirlerinde Çocuk Edebiyatına Kaynaklık Eden Türlerin Kullanılması, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume4/1-I Winter, 2009.p.1155- 1173, ISSN: 1308-2140,

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015

www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8020>, ANKARA-TURKEY

ÖNERTOY, Olcay (2006). "Cahit Sıtkı Tarancı'nın Şiir Anlayışı", *Littera Edebiyat Yazıları*, 18: 145-150.

TARANCI, Cahit Sıtkı (2007). *Ziya'ya Mektuplar*, Can Yayınları, İstanbul, 2007.

TARANCI, Cahit Sıtkı (2010). *Otuz Beş Yaş - Bütün Şiirleri*, İstanbul, 2010.

TONGA, Necati (2011). Reşid İskenderoğlu'nun Hatıralarında Cahit Sıtkı Tarancı, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.4,S.19, Güz, 2011.

Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı 1839-2000, (2007) Editör: Ramazan Korkmaz, Grafiker Yayınları, Ankara, 2007.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

BULUT, Y., (2015). "Cahit Sıtkı Tarancı'nın Şiir Anlayışı Ve Yaşama Sevinci Temalı Şiirlerinin, İçerikleri Açısından "Şiir Çözümleme Yöntemi" Ne Göre Çözümlemesi / Cahit Sıtkı Tarancı's Understanding Of Poetry And Analysing Of His Poems Themed As "Joy Of Life" Based On "Poem Analysing Methods"', *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Şefik Yaşar Armağanı), Volume 10/12 Summer 2015, ANKARA/TURKEY, [www.turkishstudies.net](http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8576), DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8576>, p. 193-212.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/12 Summer 2015

